

ידיעות תל-אביב יפו

רשת המקומונים של המדינה

אייל מלובן

תרבות

"האנשים שחוו הלם קרב שקופים מבחינת המערכת".
מתוך התערוכה | צילום: יאיר ברק. משמאל: שיר כץ

לצעוק בשקט

היצירות של שיר כץ עוסקות באירוע המכונן בחייה – אביה, חבלן משטרה והלום קרב ששם קץ לחייו • "הצבע השחור מסמל שריפה ונוגע בחוויה שלי", היא אומרת

"בין הרווחים" – מיצב אמנות, תערוכת בוגרי המחלקות לעיצוב ולאמנות של סמינר הקיבוצים, מרכז עמיעד בשוק הפשפשים והוסטל אברהם

★ את עבודת הגמר שלה בתערוכת בוגרי המחלקות לעיצוב ולאמנות של סמינר הקיבוצים האמנית שיר כץ מקדישה לאבא שלה – חבלן משטרה ששם קץ לחייו לפני שמונה שנים, בגיל 49, לאחר שירות בשתי האינתיפאדות הקודמות. "אבא הגיע ראשון לזירת הפיגוע במגידו בשנת 2002", היא נזכרת. "המראות הכניסו אותו לדיכאון עמוק והחזירו אותו לזירות פיגועים קודמים שהגיע אליהן ופעל בהן. המשטרה הוציאה אותו לפנסיה מוקדמת. הוא לא הרבה לדבר איתנו, אבל ידענו שקשה לו. הוא ניסה לטפל בעצמו ולצאת מזה, אבל ללא הצלחה. כשהייתי בת 21 הוא התאבד. שנה שלמה לא הצלחתי לתפקד. לגעגוע אין מילה".

כץ נולדה בקצרין לפני 29 שנה. כשהייתה בת חמש התגרשו הוריה והיא עברה לגור בעמק חפר. יש לה שתי אחיות מהוריה ועוד "חצי אחות" מהנני שואים השניים של אביה. היא שירתה כפקידה פלוגתית בגבעתי. מאז החלה ללמוד בסמינר היא גם מלמדת אמנות בבית הספר רוגוזין בתל אביב וכבר השתתפה בתערוכה בנושא "נשים בתנ"ך" והציגה בה שישה פורטרטים מצור למים של נשים מקראיות חסרות שם: אם סיסרא, אשת לוט, בנות לוט, פי לגש בגבעה, אשת איוב ובת פרעה. בצילומים כיכבו אמה וחברותיה. "נתתי לאימא את התמונה של אשת לוט, כי בניגוד לשם הרע שיצא ללוט, בעיניי היא דמות חזקה מאוד. גם אימא שלי אישה חזקה, והיא תעשה הכול בשבילי". בעבודתה הנוכחית כץ מנסה להתמודד עם מות אביה. היא קוראת לה "בין הרווחים" מתוך רצון להפנות את תשומת לב המתבונן לרווחים הנוצרים בין יריעות החומרים הבלתי מוכרים שהיא יצרה בתהליך עבודה שהיא מגדירה כ"סוג של טקס. רציתי שהחוויה בשנת הלימודים האחרונה שלי תהיה טוטלית. חצי שנה עברתי על ניסיונות עד שהגעתי ליריעות האלה. ניסיתי כל מיני דברים. היה לי חשוב ליצור גופים שהם מופשטים, שייתנו לחומר את המרחב שלו ולא ייצרו דימוי מסוים. זה היה תהליך חופשי מאוד מבחינת החומר. שפכתי דבק, שפכתי דיו ואחרי שעתים באתי לראות שהדבק לא נזל על הרצפה, ולאחר שבוע באתי לקחת את היריעה היבשה והמוכנה. החומר עשה מה שהוא רצה. זרם לאן שהוא רצה. זה היה מרגש.

"הרבק הוא חומר גלם בסיסי, ואני רציתי ליצור משהו חדש. משהו שלא ראיתי קודם לכן. העבודה כאילו רועשת, אבל היא שקטה מאוד. היא שותקת וצועקת בו־זמנית, ובעיניי היא מסמלת את האנשים שחוו הלם קרב".

איך את חושבת שהצופה יקבל את המסרים שאת מבקשת להעביר?

"היה לי חשוב שהעבודה תהיה גדולה ומופשטת. כשאתה נמצא בחלל אתה יכול להבין ולהרגיש את זה – אין מילה מסוימת שעולה כשמתבוננים בעבודה. יש בה שקיפות ואטימות, כי האנשים שחוו הלם קרב שקופים מבחינת המערכת, שבהרבה מקרים נשארת אטומה לצרכים שלהם. אנחנו לא יודעים איך להתייחס אליהם למרות שבעיניי זו מחלה כמו כל מחלה אחרת. לצד השקיפות של הרבק לא חסרו לי צבעים אחרים. בחרתי להשתמש בצבע שחור, שהוא הצבע הכי אטום ומעלה בי אסוציאציה של חריכה, שריפה, שמתקשרות לחוויה שלי. אפילו התאורה בעבודה פלורסנטית כדי שלא להכניס אור צהוב.

"אני לא אוהבת לדבר ולשתף, והאמנות שלי כנראה מדברת במקומי. עד היום העבודות שעשיתי היו קטנות, אבל כאן אני נפתחת, נותנת יותר מקום לעצמי ונותנת חופש למה שאני מרגישה. אני נותנת לחלל ולגודל של העבודה לצעוק במקומי. גם אם לא יבינו את ההקשר, גם אם לא יקראו את הטקסט על הקיר, ישמעו את הצעקה".